

Varde: geneza in pregled novel Zakona o varstvu javnega reda in miri in Zakona o nadzoru državne meje

IZR. PROF. DR. BENJAMIN FLANDER

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

NAMESTO UVODA

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

O VSEBINI PRISPEVKA

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- Geneza in vsebina novele ZJRM-1 (zaradi časovne omejitve novelo ZNDM-2 puščam ob strani)
- Sprejeta konec septembra 2020 na predlog dela opozicije
- Namen zakonske novele → **omejitev (prepoved?) dejavnosti vard, vaht, vaških straž in drugih podobnih oblik varnostnega (samo)organiziranja občanov (paravojaških skupin?)**
- Prvotno različico sprememb (predlog vlade M. Šarca) so poslanci po zamenjavi vlade zavrnil
- Vsebina novele → prepoved in sankcioniranje nošnje, razkazovanja ali uporabe imitacij orožja (in orožju podobnih predmetov) ter nošnje uniform ali oblačil, ki so podobna uniformi uradnih ali vojaških oseb, če tisti, ki to počne, vzbuja videz, da izvaja naloge uradnih ali vojaških oseb
- Vroč razprava v Državnem zboru
- POZOR: Ob predložitvi prispevka uredništvu e-zbornika novela ZJRM-1A avtorju še ni bila dostopna

GENEZA ZAKONSKIH SPREMEMB

- Medijsko dokumentirane **dejavnosti pripadnikov** vard (postrojivanje, urjenje, patroliranje ob državni meji, oviranje delovanja in grožnje uradnim osebam, novačenje itn.) **so vznemirile javnost**
- Policija in varnostna stroka → »**dejavnik varnostnega tveganja**«
- **Manj soglasja** (tako v politiki kot tudi stroki) **ob vprašanju, če veljavni predpisi omenjene dejavnosti (ustrezno) PREPOVEDUJEJO in SANKCIONIRAJO**
- November 2019 → vložitev predloga vlade M. Šarca; marec 2020 → po odstopu in oblikovanju vlade J. Janše predlog **v pristojnem delovnem telesu DZ ni dobil podpore**
- Nova vlada za zakonske spremembe glede delovanja vard, **ni pokazala interesa** → poleti 2020 predlog dela opozicije → po burni politični razpravi je bil **konec septembra s tesno večino izglasovan**

PREDLOG VLADE M. ŠARCA

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- Predlog novele ZJRM-1 v DZ vložen konec novembra 2019 (nujni postopek → interes varnosti države)
- Predlog je oblikoval Direktorat za policijo in druge varnostne naloge (SSNDA)
- Ocena predlagatelja → tipične dejavnosti vard in podobnih skupin konkretno **kažejo na varnostna tveganja za RS** (pod pretvezo varnostnega samoorganiziranja se tovrstne skupine združujejo s prikritim namenom varovanja državne meje ter izvajanja obrambnih in varnostnih nalog)
- S ciljem učinkovitega izvajanja dolžnosti in nalog policije ter vodenja prekrškovnih postopkov (zaradi zagotavljanja varnosti posameznikom in skupnosti) PREDLOG DOPOLNITVE 11. ČLENA ZJRM-1→

*Kdor na javnem kraju nosi, razkazuje ali uporablja dekorativno orožje, imitacije orožja, orožje, ki je namenjeno za alarm, signaliziranje ali druge predmete, ki so po videzu podobni orožju, pa se v skladu z zakonom, ki ureja razvrstitev in kategorizacijo orožja ne štejejo za orožje, in **s tem povzroči vznemirjenje ali občutek ogroženosti**, se kaznuje z globo (določena je v tolarjih) (11/2 člen ZJRM-1)*

NOVELA ZJRM-1

➤ Začetek septembra 2020 → potrditev v pristojnem DT DZ; **konec septembra 2020** → sprejem na seji DZ (prisotnih 84, 48 glasov ZA in 1 glas PROTI, ZA so glasovali tudi nekateri poslanci iz strank SMC, DeSUS in Nsi, edini glas proti je prišel iz stranke SNS, poslanci stranke Levica in SDS so se glasovanja vzdržali)

➤ Z dopolnitvami 11. člena (za 2. odstavkom se dodajo trije novi) in novim 11.a členom ZJRM-1 je DZ RS določil →

Kdor nosi, razkazuje ali uporablja predmete iz prejšnjega odstavka na način, ki vzbuja videz, da izvaja naloge uradnih ali vojaških oseb, se kaznuje z globo od 500 do 1.000 evrov. Če je prekršek storjen v skupini najmanj dveh oseb, se posameznik kaznuje z globo od 1.000 do 2.000 EUR.

Kdor nosi maskirna oblačila, uniformo ali oblačila, podobna uniformi uradnih ali vojaških oseb, in s svojim obnašanjem, ravnanjem, gibanjem in zadrževanjem na določenem javnem ali zasebnem kraju ali z uporabo opreme ali pripomočkov vzbuja videz, da izvaja naloge uradnih ali vojaških oseb, se kaznuje z globo od 500 do 1.000 evrov. Če je prekršek storjen v skupini najmanj dveh oseb, se posameznik kaznuje z globo od 1.000 do 2.000 EUR.

➤ Dikcija predloga novele ZJRM-1 **se je med postopkom v DZ spreminjala** (»z namenom vzbujati videz«)

➤ Dodana je tudi določba, po kateri se oglobi posameznik, ki v skupini najmanj dveh oseb nosi ... in z uporabo simbolov ali z ustvarjanjem vtisa hierarhične ureditve skupine ali uporabo vozil z oznakami, vzbuja videz, da gre za policijsko ali vojaško silo, katere delovanje nima podlage v zakonu (globo od 1.500 do 2.500 EUR)

PRIMERJAVA ZAVRNJENEGA PREDLOGA IN SPREJETE NOVELE ZJRM-1

- Vsebina (besedilo) obeh dokumentov je dokaj podobna, vendar ni brez razlik
- Maskirna oblačila, uniforma ali oblačila podobna uniformi uradnih ali vojaških oseb ter druga oprema in pripomočki **se lahko nosijo kot rekvizit** za film, TV, gledališke predstave, humanitarne, komercialne in druge namene, prireditve ipd.
→ to določbo (s primerljivo dikcijo) zasledimo v obeh dokumentih
- Sprejeta novela → zakonski znak prekrška ni več samo »**vzbujanje videza izvajanja nalog uradnih ali vojaških oseb**«, ampak tudi **»vzbujanje videza policijske ali vojaške sile, katere delovanje nima podlage v zakonu«**
- Sprejeta novela → pri prekršku, ki se lahko stori z »vzbujanjem videza policijske ali vojaške sile, katere delovanje nima podlage v zakonu«, je določen **širši nabor ravnanj (npr. uporaba vozil z oznakami, ustvarja vtisa hierarhične organizacije ipd.)**, s katerimi lahko posameznik, ki nosi maskirna oblačila, uniformo ali oblačila, podobna uniformi uradnih ali vojaških oseb, vzbuja takšen videz **(npr. tudi z uporabo vozil z oznakami, ustvarjanje vtisa hierarhične organizacije ipd.)**; zakonski znak tega prekrška je tudi to, da posameznik na naveden način ravna **v skupini z vsaj še eno osebo**
- V pogledu višine glob med zavrnjenim predlogom in sprejeto novelo ni bistvenih razlik

NAMESTO SKLEPA

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

2. 12. 2020

- Od uveljavitve (sprejema!) novel **mediji niso (več) poročali o dejavnostih skupine Štajerska varda!?**
- Pričakovati je, da kljub zakonski prepovedi (vsakršne dejavnosti?) in zagroženim globam **varde in podobne skupine svojih dejavnosti ne bodo opustile**
- Čas bo pokazal, kako bo policija noveli izvajala in **kaj sprejete dopolnitve pomenijo v praksi**
- Verjetno bo prišlo tudi do vlaganja pritožb in pobud na Ustavno sodišče RS

